

Barcelona Activa
Capital humà

Informe sectorial

Seguretat

Barcelon **a**ctiva

Ajuntament
de Barcelona

Informe realitzat per:
Institut d'Estudis de la Seguretat

Les 10 claus per conèixer el sector

La demanda de seguretat creix i fa visible tot un conjunt d'àmbits als que caracteritza la gestió del risc, des de qualsevol vessant i disciplina. Això fa que sigui un subsector viu, amb capacitat de créixer, i plenament situat dins l'economia del coneixement.

El sector

En la nostra societat, els ciutadans i ciutadanes exigeixen, cada cop, més seguretat. La seguretat respon a la necessitat de fer front als riscos que ens envolten, permetent eliminar-los o reduir-los a nivells que siguin acceptables. Però al mateix temps, el fet que els riscos siguin transversals (els trobem en qualsevol lloc i situació) i variats fa que aquest sector sigui complex perquè no és homogeni. A més a més, no tots els subsectors que el conformen tenen el mateix grau de maduresa, essent molts d'ells emergents i en creixement.

De fet, la demanda de seguretat té com a límit la percepció de risc del ciutadà i la poca cultura de la seguretat que encara tenim, el que fa que molts cops sigui l'Administració la que intervingui per garantir uns mínims requisits, com és el cas dels incendis o les emergències.

A nivell econòmic, és un sector que seguirà creixent, malgrat la crisi actual, la qual ha frenat una mica les dinàmiques de molts subsectors. I a més, el podem considerar dins de la nova economia del coneixement i del valor afegit, pel que cal veure'l com un sector econòmic que pot contribuir a la creació d'una nova economia basada en el coneixement.

Principals àmbits d'activitat

Els riscos són molts i molt variats, cosa que fa que la seva gestió sigui diferent en cada activitat econòmica. Els seus principals àmbits propis són la prevenció de riscos laborals, la seguretat privada, els incendis i les emergències.

Al mateix temps, hi ha altres sectors econòmics com el medi ambient, l'alimentació, el transport o la salut en els que la seguretat té un espai propi de gran pes.

Tendències

En aquests moments, la crisi ha frenat moltes iniciatives i expectatives de noves activitats, entre elles les de la seguretat, que és un sector que tendeix al creixement des d'una doble vessant: la demanda de serveis dels ciutadans; i la promulgació de normativa en els diferents subsectors.

Un element que caldrà veure com evoluciona els propers anys serà l'aplicació de Llei Òmnibus; la transposició de la directiva europea de serveis suposa la liberalització de molts sectors econòmics i, entre ells, alguns com la seguretat privada, la seguretat industrial, la prevenció de riscos laborals o el medi ambient. Suposarà un canvi en el model de funcionament d'aquests sectors que no es podrà valorar fins d'aquí a uns anys. No afectarà l'oferta ni la demanda però sí la forma de gestió dels serveis de seguretat.

Pes econòmic

Tot i ser un sector compost de diversos subsectors, es pot veure que la seguretat té un pes econòmic significatiu i amb àmbits amb un gran potencial de creixement. També és cert que la crisi, en línies generals, ha suposat un fre en una tendència d'incrementar el pes de diferents àmbits. Com a punta de llança, destaquen la salut pública, la seguretat en les TIC i la seguretat privada.

L'ocupació

Cada activitat té dinàmiques pròpies però en global, els àmbits de la seguretat ocupen, sobretot, a professionals amb qualificació. Molts cops, i la tendència augmenta, l'ocupació s'està vinculant a la possessió d'un certificat, acreditació o homologació per a poder exercir-la. Això pot donar estabilitat i millorar la qualitat del servei.

Perfils professionals més demandats

La majoria dels perfils professionals en seguretat són qualificats i fins i tot els que són de menor qualificació requereixen d'una formació específica. Hi ha àmbits on els perfils professionals venen fixats per requisits establerts per l'Administració (formació i/o experiència), com per exemple la seguretat privada o la prevenció de riscos laborals. Les ocupacions amb perfils més qualificats requereixen enginyeries o carreres de l'àmbit de la salut o la ciència. Per a tots els perfils calen coneixements i habilitats en l'ús de les tecnologies.

Ocupacions més demandades

En prevenció de riscos laborals una de les ocupacions amb un major dèficit de cobertura és la de metge del treball. En l'àmbit de la seguretat privada sempre es demanen més vigilants de seguretat. L'especialista en plans de mobilitat serà una professió cada cop més demandada. En l'àmbit de les TIC, la seguretat cada cop té més importància i, per tant, cada cop seran més necessaris els i les professionals d'aquest sector. Un altre àmbit en creixement és el d'incendis, en el que la complexitat de la normativa tècnica està portant a l'especialització d'aquests/es professionals.

Projecció futura

Tot i que la demanda actual ha disminuït de forma conjuntural, la demanda de serveis de seguretat ha d'incrementar-se juntament amb el desenvolupament de l'economia. Sobretot en el marc d'una economia basada en el coneixement i la tecnologia, la gestió dels riscos associats prendrà més rellevància pública i s'incrementarà l'exigència de major seguretat.

La recerca i la tecnologia estan jugant ja un paper molt important en els principals àmbits de la seguretat, i en el nostre país encara queda molt camí per a recórrer.

Debilitats

Algunes de les debilitats del sector es centren en la dificultat per cobrir determinats perfils professionals, per exemple, els i les especialistes en medicina del treball. Al mateix temps, els àmbits que s'organitzen i funcionen a través de la regulació que en fa l'Administració són molt sensibles davant de qualsevol canvi en la normativa. L'aplicació de la llei Òmnibus és una debilitat, al tractar-se d'un mercat on la demanda de qualitat dels serveis és baixa, i on existeix una prescripció obligada per l'Administració de bona part dels requisits de seguretat. Caldrà veure com reacciona el mercat.

Oportunitats

L'aplicació de la llei Òmnibus és una oportunitat en sí mateixa perquè suposa l'obertura del mercat a professionals i empreses, que en un moment de crisi, poden obrir noves línies. L'extensió i l'ús de les noves tecnologies en qualsevol àmbit i activitat de la nostra societat implica, alhora, l'aparició de noves amenaces que ja ara estan configurant tot el sector de la seguretat informàtica. Hi ha la tendència a regular a través de certificacions i autoritzacions tant a professionals com a empreses que treballen en diferents àmbits com són el medi ambient, els incendis o l'autoprotecció. Això pot suposar una ampliació del mercat i l'aparició de noves oportunitats.

01 Presentació del sector

La seguretat, compresa dins el sector dels serveis a les empreses, és universal i intemporal. En totes les civilitzacions i cultures hi ha hagut la necessitat de garantir la seguretat de les persones, dels béns i fins i tot del propi territori. No obstant això, s'observen diferències en el concepte de seguretat, ja que aquest depèn dels valors socials i del model d'Estat, i la seva evolució en el temps. Actualment, la seguretat està totalment interioritzada, fet pel qual els sociòlegs/ògues parlen de la societat del risc.

La seguretat és alhora un concepte molt ampli i heterogeni que es basa en la gestió del risc en totes les seves vessants. El propi concepte del risc és un concepte transversal que afecta a tothom i en tots els àmbits. En funció del risc que es vulgui tractar, es requeriran unes tècniques, accions i professionals amb característiques pròpies. Per això es diu que és un sector heterogeni i complex, amb diferents graus de maduresa en funció de l'àmbit.

Cal dir que a mesura que la societat és més complexa i avançada, els estàndards i requeriments de seguretat s'incrementen. Al mateix temps, és un sector completament intervingut per l'Administració, que sovint estableix les condicions mínimes tant a nivell de requeriments tècnics com d'intervenció administrativa. És una matèria transversal present en qualsevol àmbit social, econòmic o polític com, per exemple, el medi ambient.

Al ser transversal, afecta molts àmbits i els afecta de formes molt diferents (seguretat pública, ambiental, de les persones, viària, laboral, etc.). Existeixen moltes classificacions de la seguretat, però d'entrada hi ha dos grans eixos: el públicoprivat; i el *security-safety* (seguretat dels béns i de les persones).

Des del punt de vista econòmic i ocupacional, es distingeixen dos tipus de seguretat: la del propi subsector i la intrínseca en altres sectors. Hi ha sectors on la seguretat és un element indispensable i, per tant, no genera una indústria pròpia, com pot ser el camp industrial, l'alimentació o l'energia.

El subsector de la seguretat agrupa tots aquells àmbits en què l'activitat principal gira entorn de la seguretat. Podem diferenciar entre:

- Àmbits amb personalitat pròpia: els agents s'agrupen entorn a una matèria o activitat sobre la que ofereixen serveis de seguretat. Aquest és el cas de la seguretat viària o del transport, els incendis o la seguretat privada.
- Serveis de seguretat: hi ha un conjunt d'empreses auxiliars que ofereixen productes, equips o serveis a més d'un àmbit de la seguretat.

Destaquen com a àmbits de la seguretat, la prevenció de riscos laborals, la seguretat privada, la seguretat en cas d'incendi, els serveis de seguretat i les emergències.

02 Principals àmbits d'activitat

En l'actualitat en destaquen els següents àmbits de la seguretat:

Prevenició de riscos laborals

Està associat a totes les situacions en què el/la treballador/a pot veure amenaçada la seva seguretat i salut, tant física com psíquica, com a conseqüència del seu lloc de treball. També s'anomena a aquest àmbit, laboral o, senzillament, de prevenició. Actualment, és un dels més coneguts i amb major projecció.

Seguretat privada

S'entén com la vigilància i protecció de béns i persones des de l'empresa privada. És un servei subordinat i col·laborador de la seguretat pública que en els darrers anys ha tingut un fort creixement. Es distingeixen dos grans grups dins la seguretat privada: la vigilància i protecció de béns i persones; i el transport de fons. Sense oblidar els fabricants instal·ladors i distribuïdors de productes i equips del sector.

Seguretat en cas d'incendi

Tot i que és un element transversal i present en tots els àmbits, cal treballar com a àmbit propi el risc d'incendi, tant per la regulació específica del sector com per la dinàmica pròpia del mercat al què està vinculat. És un sector que en els darrers anys s'està consolidant.

Cal diferenciar dos grans blocs: la seguretat passiva, que correspon als elements estructurals; i la seguretat activa, que correspon als sistemes de detecció i actuació en cas que es produxi l'incendi. No cal oblidar que, a més de dissenyar les proteccions adients per a cada situació, és important organitzar l'actuació de les persones, és a dir, l'organització de l'emergència.

Emergències

L'àmbit de les emergències està associat, tradicionalment, a la funció pública. No obstant, als darrers anys s'ha incrementat la normativa específica de forma que van apareixent, cada cop més, diferents activitats o serveis propis d'aquest àmbit dins del sector privat, com per exemple, les enginyeries que desenvolupen els plans d'autoprotecció, les empreses proveïdores de tecnologia, els bombers d'empresa, etc.

A banda dels àmbits propis del subsector, cal tenir en compte que hi ha d'altres sectors aliens a la seguretat on aquesta té un pes específic i molt significatiu. Entre aquests, els que més en destaquen són els següents:

Seguretat alimentària

La seguretat alimentària ha de garantir la salubritat dels aliments, des de les explotacions agrícoles i ramaderes fins a la taula dels consumidors (de la granja a la taula). En l'actualitat, encara que es pot afirmar que els aliments són més segurs, també apareixen nous elements o riscos associats a l'alimentació que fan que no hagi desaparegut el risc. La seguretat alimentària és una branca de la salut pública que pel seu abast té entitat pròpia, tot i que es regula des de l'òptica de la salut.

Seguretat en el transport

La seguretat en el transport constitueix en sí mateixa un concepte transversal que implica molts sectors: aviació, transport marítim, tren, carreteres, passatgers, transport de mercaderies, transport de mercaderies perilloses, infraestructures crítiques, investigació, coordinació internacional, recerca, etc. S'entén com a seguretat viària qualsevol risc que estigui associat a la mobilitat.

Per exemple, es troba el risc ambiental originat per la contaminació dels cotxes, el de patir danys personals o materials associats als accidents de trànsit o l'econòmic i social (pèrdues de competitivitat o la fractura del territori per les gestions). Per tant, actuar sobre qualsevol problema de mobilitat significa actuar sobre la seguretat viària.

Seguretat en les TIC

Estem en una societat on s'han anat desenvolupant les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) en tots els camps. Però aquestes tecnologies també tenen associades tot un conjunt de riscos que cal assegurar, des de la seguretat de la xarxa, l'ús fraudulent de les TIC o el desenvolupament de virus i cucs.

Seguretat mediambiental

El risc ambiental està associat a la possibilitat que un esdeveniment pugui perjudicar el medi ambient. Per medi ambient s'entén l'entorn vital, el conjunt dels elements físics, biològics, econòmics, socials, culturals i estètics que interactuen entre sí, amb l'individu i amb la comunitat que hi viuen i que el condicionen¹. Aquest risc també és transversal, ja que afecta totes les activitats.

¹ Iniciació al vocabulari medi ambiental. Sebastià Burguera.
http://weib.caib.es/Recursos/voc_mediambiental/vocabulari_mediambiental.pdf

03 Tendències del sector

La seguretat és un subsector en creixement, en bona part pels requeriments normatius cada cop més exigents, l'exigència social de seguretat i la necessitat d'assegurar l'activitat econòmica i la vida i la salut de les persones.

A l'analitzar les tendències del sector cal establir dos nivells d'anàlisi: l'anàlisi particular de cada subsector; i l'anàlisi global de tot el sector.

Prevenició de riscos laborals

Està completament regulat per l'Administració i la tendència és que hi hagi una demanda sostinguda de professionals del sector, i també de serveis i productes vinculats. No obstant, caldrà veure l'impacte de la darrera modificació del reglament de serveis de prevenició, que pot canviar la configuració del número de serveis de prevenició aliens degut a l'increment de requisits, del número de tècnics de prevenició de riscos laborals o de la pròpia demanda de les empreses, al poder assumir aquestes la prevenició si tenen una plantilla de fins a 10 treballadors/es.

Seguretat privada

Des del 2008, el segment de vigilància i protecció de béns i persones (que suposa el 65% del total del subsector) està patint un descens en la demanda dels seus serveis, amb un efecte retardat respecte al cicle econòmic. Això vol dir que l'evolució de la demanda de serveis seguirà tenint un creixement negatiu els propers mesos, tot i que amb la recuperació econòmica es podrà tornar a anivellar amb les xifres que es tenien abans del 2008.

Es tracta d'un sector on la tecnologia i les novetats que hi ha incideixen contínuament en millores dels productes i serveis, i en l'aparició de nous productes. Cal destacar que hi ha una liberalització, per la Llei Òmnibus, de la instal·lació i manteniment d'aparells, dispositius i sistemes de seguretat, sempre que no estiguin connectats a un centre de recepció d'alarmes. S'espera que aquest fet provoqui un increment de l'oferta d'aquests serveis durant els propers anys.

Seguretat en cas d'incendi

El negoci generat per les activitats de producció d'equips i sistemes de protecció contra incendis ha registrat els darrers anys un creixement sostingut, dins d'un escenari d'increment dels requeriments de seguretat en aquesta matèria i en un període d'evolució econòmica favorable. Tot i així, durant el 2008 hi ha hagut un descens de la demanda, en consonància amb la reducció de l'activitat econòmica.

Emergències

En els darrers anys, la tecnologia ha suposat un canvi important en la gestió de les emergències. Si els proveïdors de productes i sistemes sempre han anat de la mà de la demanda i les necessitats dels diferents cossos operatius i grups d'intervenció en l'empresa privada, les noves tecnologies han suposat una revolució en la gestió dels centres de control. Aquest és un mercat captiu (per l'obligació de les diferents administracions de gestionar els grups operatius i el telèfon d'emergències 112) que pot reduir la inversió en temps de crisi però que alhora suposa una demanda captiva.

Seguretat alimentària

Per la importància del sector i el conjunt de normativa a nivell europeu que cal complir, la seguretat alimentària serà un sector lligat al desenvolupament del propi sector agroalimentari. Això vol dir que la tendència serà de creixement, tant per la importància que li dona el ciutadà a allò que menja, com per la pressió de les diferents Administracions en el compliment de la normativa sectorial.

Seguretat en el transport

En aquest subsector el mercat dels sistemes de gestió del tràfic ha mostrat un gran dinamisme els darrers anys, en paral·lel a l'evolució seguida per la inversió pública en l'apartat d'infraestructures de comunicacions.

Seguretat en les TIC

La seguretat informàtica és un dels sectors que seguiran creixent malgrat la crisi. S'estima que el mercat de la seguretat de les tecnologies de la informació i la comunicació creixerà un 74% en 5 anys, fins arribar prop dels 1.700 milions d'Euros l'any 2012. D'aquestes xifres, és preveu que el segment de la seguretat sigui un dels motors de creixement, representant més del 8% de la xifra total de negocis per a l'any 2012.

Seguretat mediambiental

Si s'analitza el creixement de les empreses, es pot constatar que fins el 2007 la tendència del sector econòmic associat al medi ambient és de creixement, destacant que s'incrementa el número de societats grans. Caldrà veure els canvis en la normativa mediambiental que s'han produït aquest any i que incidiran directament en sectors vinculats com les entitats ambientals de control, i en la demanda que generarà des de les empreses que han de complir les normes (demanda de consultoria, controls, mesures i assajos).

Més enllà d'aquelles tendències que afecten de forma individual a cadascun dels àmbits del subsector de la seguretat, cal tenir en compte un conjunt d'elements clau que determinen, o poden determinar, l'evolució general del subsector:

Condicions geopolítiques

La seguretat és un sector extremadament sensible als canvis polítics i socials del seu entorn. Un canvi important (com per exemple, els atemptats de l'11-S o l'explosió de l'empresa AZT de Tolouse) pot suposar la modificació de la normativa d'aplicació del moment i això provocar canvis en les condicions que operen en cada subsector.

Correlació amb els cicles econòmics

Els principals subsectors de la seguretat guarden una correlació directa amb el cicle econòmic en el que es troba l'economia global d'un país. Això vol dir que, en general, quan l'economia creix, també creix la demanda de seguretat i quan decreix l'una també ho fa l'altra.

Dependència normativa

El fet que la seguretat treballi amb el risc de les persones fa que, en major o menor grau, els diferents àmbits de la seguretat estiguin regulats per l'Administració. Hi ha àmbits com la seguretat privada on tot està completament regulat o d'altres en els que hi ha una regulació tècnica del sector (com els incendis o la seguretat alimentària).

Percepció del risc

La percepció del risc pot modificar el desenvolupament d'un determinat àmbit. Un exemple molt clar és l'efecte NIMBY (*not in my backyard*), en qüestions com els residus, les línies d'alta tensió o les empreses químiques. En funció de la percepció del risc que es té d'una activitat es condiciona la seva gestió, fent que un projecte objectivament segur no s'admeti o, a l'inrevés, no es toleri la regulació d'un sector perillós per no percebre'l com a tal.

Disposició de professionals

Cada cop més es requeriran professionals en els diferents àmbits de la seguretat. N'hi ha que ja estan intentant desenvolupar carreres universitàries aprofitant el pas a Bolonya, com són els d'incendis. Alguns sectors ja ho han fet, com el de la mobilitat, però d'altres encara han de fer el pas o just estan desenvolupant màsters.

Professions regulades per l'Administració

S'està produint un fenomen associat al desenvolupament o modificació de normatives sectorials de seguretat. Els darrers anys, amb cada modificació o desenvolupament d'una normativa de seguretat s'han creat les figures de les entitats col·laboradores de l'Administració i l'establiment de requisits per als i les professionals que vulguin exercir en un àmbit concret. Aquesta tendència va en creixement i ajudarà a establitzar la demanda de determinades professions.

04 El sector en xifres

Dades econòmiques

Prevenició de riscos laborals

- A nivell estatal, el 73% de les empreses van contractar el 2009 els serveis de prevenció aliè (SPA) per gestionar la Seguretat Social. A Catalunya, hi ha un cinquantena d'aquests serveis aliens acreditats per operar, essent una de les comunitats autònomes que més en té.
- A l'any 2010, hi ha 20 mútues d'accidents de treball a tota Espanya.
- Les activitats econòmiques de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social a Catalunya de l'any 2008 sumen 10 milions d'euros.

Seguretat privada

- A finals de 2008, el Ministeri de l'Interior espanyol tenia registrades un total de 1.298 empreses de seguretat privada a Espanya (170 a Catalunya), amb un increment del 6,5% respecte l'any anterior.
- La facturació del sector de la seguretat privada durant l'any 2008 va representar a Espanya uns 4.365 milions d'euros. D'aquesta xifra, la facturació corresponent a Catalunya va ser d'uns 500 milions d'euros, la qual cosa representa un 14% del total de la facturació de tot l'estat, per darrere de Madrid i Andalusia.
- La facturació del sector ha anat pujant progressivament de l'any 2002 al 2008, experimentant creixements moderats entorn del 7-8% al llarg d'aquest període. Així es va passar de facturar 2.610 milions d'euros el 2002 a 4.365 milions el 2008.
- En la facturació del sector hi va haver una contracció de la demanda, de forma que va baixar un 4,27% el 2009 respecte el 2008 en els serveis de vigilància i protecció de béns i persones. En el servei de transport de fons, la baixada va ser d'un 4%.
- Per activitats, la de vigilància és la que va generar el volum de negoci més gran, doncs va aportar 2.807 milions d'euros a la xifra global de facturació (64%), seguida a distància per la facturació corresponent a sistemes electrònics i alarmes, que van representar 1.233 milions d'euros (28%), i de la de transport de fons, molt menor quantitativament parlant, ja que va aportar 325 milions d'euros (8%) a la xifra global de negoci.

Seguretat en cas d'incendi

- L'any 2007, el valor de mercat generat per aquest tipus d'activitat va ser d'uns 2.500 milions d'euros. En el període 2004-2007, el seu creixement mitjà anual va ser superior al 6%, mostrant una certa tendència a l'alça. Així, el 2004 la xifra de facturació era de 2.400 milions d'euros i el 2007 de 2.500. S'estima que la producció de sistemes de protecció contra incendis a Catalunya genera un volum de negoci d'uns 500 milions d'euros anuals, aproximadament.
- El 2008 el sector es va contraure, el que va portar a què el mercat de la detecció d'incendis va decreixer un 8%.
- Per segments d'activitat, el negoci de la protecció activa va aplegar entorn del 55% del total de l'any 2007, mentre que la protecció passiva va generar el 45% restant. No obstant això, aquest darrer segment és el que ha registrat un comportament més favorable en els darrers anys.
- Cal destacar, per altra banda, la considerable atomització que presenta aquest mercat, doncs les 20 primeres empreses del sector amb prou feines generen el 15% de la seva xifra de negocis.

Emergències

- Tot i ser un sector reduït a grans empreses, es destaca la presència d'empreses com INDRA, amb un volum de negoci de 684 milions d'euros en el mercat de la seguretat i la defensa el 2008.
- Durant el període 2004-2007, el sector de la consultoria ha estat molt dinàmic, amb un creixement de

l'11,4% i una facturació de 9.528 milions d'euros el 2008, en el global de l'Estat espanyol. En canvi, durant el 2009 va haver-hi un estancament, amb un 0,7% d'increment de les vendes i una facturació de 9.572 milions d'euros. La previsió del 2010 és d'un petit augment, al voltant de l'1,6%. Del total, un 10% dels ingressos provenen de defensa, el 15% de telecomunicacions i un 14% de les Administracions públiques. Dins d'aquests tres sectors es troben activitats vinculades a la gestió d'emergències.

Dades d'ocupació

S'ha de destacar, en general, que hi ha una disparitat d'informacions, donat que hi ha àmbits que estan molt ben estudiats, com la seguretat privada o la seguretat en les TIC, i àmbits en els que és difícil trobar dades concretes i només existeixen dades molt generals.

- En prevenció de riscos laborals, s'estima que a tota Espanya, als Serveis de Prevenció Aliens hi ha entre 18.000 i 20.000 persones treballant.
- Al 2009, el 37,5% de les empreses tenien un servei de prevenció propi, que ocupava a entre 1 i 5 tècnics/ques amb funcions de nivell superior, intermedi o baix.
- En seguretat privada, la distribució de les empreses segons el nombre de persones ocupades demostra que existeix una elevada atomització en aquest sector, com es constata de les xifres indicades a la taula següent. D'altra banda, això també demostra que es tracta d'un sector força actiu, en el qual un nombre important de petites empreses cobreix determinats aspectes de la seva activitat.

Distribució d'empreses de seguretat privada per número de persones ocupades (any 2007)	
D'1 a 20	848
De 20 a 200	285
De 200 a 500	39
De 500 a 1.000	7
De més de 1.000	18

- Pel que fa a la disponibilitat d'efectius, a principis de 2007 hi havia a Espanya uns 81.000 vigilants en actiu realitzant tasques de seguretat, dels quals un 87% eren homes i un 13% dones. D'aquests vigilants, 10.075 van realitzar les seves tasques de vigilància a Catalunya, la qual cosa representa el 12% del total d'efectius existents aleshores al conjunt de l'estat.

05 Perfils professionals més demandats

Perfils professionals de major qualificació

Perfil formatiu

Les ocupacions de major qualificació dels principals àmbits de la seguretat requereixen d'una titulació universitària però, a més, es caracteritzen per la necessitat d'una formació complementària, doncs molts cops la formació universitària no aporta els coneixements específics necessaris per a l'exercici de la professió.

Molts cops, a més, aquesta formació complementària és un requisit previ, juntament amb d'altres, per a poder exercir en aquella ocupació.

Per exemple, en prevenció de riscos laborals la majoria de les ocupacions requereixen d'una titulació universitària i haver cursat un curs reglat de nivell universitari regulat. Els/les directors/es de seguretat o els/les consellers/es de seguretat han de passar un curs de formació homologat per l'Administració competent. En el cas d'un/a enginyer/a del foc, la titulació és una enginyeria però requereix coneixements específics que en aquests moments s'assoleixen amb formació posterior a través de postgraus.

En seguretat privada, es requereix un un/a enginyer/a per a la gestió dels sistemes de seguretat, i en les ocupacions de més responsabilitat, com el cap de seguretat en empresa, s'exigeix l'habilitació per part de l'Administració competent.

Perfil competencial

Les ocupacions de major qualificació en els diferents àmbits de la seguretat es caracteritzen per ser perfils professionals als que se'ls hi requereix, a més dels coneixements tècnics, capacitat d'organització, planificació i gestió. Al mateix temps, són professionals que han de tenir capacitat de prendre decisions continuament i, per tant, també requereixen de capacitat analítica.

Una altra característica és que acostumen a treballar amb altres departaments o àrees de les empreses, pel que han de saber gestionar reunions, tenir habilitats comunicatives, col·laborar amb altres persones i equips i, en el cas d'empreses grans, conduir i gestionar grups de gent.

Requereixen de un bon coneixement de l'ús de les eines informàtiques i capacitat per adaptar-se als canvis tecnològics.

Exemples d'ocupacions del catàleg de Porta22

- ✓ Auditor/a de riscos laborals
 - ✓ Enginyer/a del foc
 - ✓ Tècnic/a en gestió de la seguretat alimentària
 - ✓ Auditor/a de sistemes d'autocontrol (HACPP)
-

Perfils professionals de menor qualificació

Perfil formatiu

La majoria de professionals amb menor qualificació són perfils ocupacionals d'operadors/es o tècnics/que per a realitzar tasques de suport als perfils ocupacionals amb major qualificació. Cal destacar que igualment són ocupacions que requereixen, normalment, d'una formació específica que sovint la proporciona l'empresa (cas dels/de les operadors/es de CRA) o una entitat formadora autoritzada, com en el cas de vigilants de seguretat.

En el cas de la prevenció de riscos laborals, el/la tècnic/a en prevenció ha de disposar d'una titulació de grau superior de formació professional o, prèviament a l'aparició de la formació reglada, un curs de 300 hores.

Perfil competencial

Les competències requerides són principalment: tenir orientació al client; capacitat de planificació i organització; capacitat per transmetre i rebre informació operativa i saber treballar en equip.

Hi ha determinades ocupacions que han de saber treballar amb noves tecnologies en constant canvi, com és el cas dels/de les operadors/es de CRA. Per això, requereixen de perícia amb la tecnològica i bona predisposició al canvi.

La majoria d'aquestes professions requereixen un alt grau de responsabilitat i en determinades ocupacions es requereix treballar amb confidencialitat.

Exemples d'ocupacions del catàleg de Porta22

- ✓ Prevencionista (tècnic/a mig/mitja en PRL)
 - ✓ Operador/a de CRA
 - ✓ Vigilant de seguretat
 - ✓ Mantenidor/a d'instal·lacions contra incendis
-

06 Escenaris de futur

Debilitats

- Existeixen dificultats per a cobrir determinats perfils professionals, per exemple els/les especialistes en medicina del treball.
- La majoria d'empreses del sector de la seguretat privada i dels incendis són pimes, que fan que el sector estigui atomitzat. Seria important que algunes d'aquestes empreses poguessin fer el salt qualitatiu per a créixer.
- Els àmbits que s'organitzen i funcionen a través de la regulació que en fa l'Administració són molt sensibles davant de qualsevol canvi en la normativa, fet que pot deixar fora del mercat a empreses i treballadors o suposar pèrdues tant per als proveïdors de serveis com per a usuaris/es. Aquest és el cas de sectors com la prevenció de riscos laborals o la seguretat privada.
- La inspecció i control del compliment dels requisits normatius pot esdevenir una debilitat dels diferents sectors de la seguretat si l'Administració no els efectua, perquè derivarà directament en l'incompliment de normes i l'aparició d'intrusisme, penant als i les professionals i les empreses que compleixen les normatives de seguretat.
- Hi ha una manca de dades concretes en determinats àmbits que no permet visualitzar en detall les característiques i tendències del sector. Per exemple, en el cas de les emergències.

Amenaces

- L'aplicació de la llei Òmnibus, per la forma i el gran canvi de model que suposa, presenta moltes oportunitats però també molts riscos. Les amenaces principals venen per com ha quedat configurat el sistema, en el que hi ha una liberalització de serveis amb una intervenció exposada de l'Administració en un moment en què aquesta està aprimant els seus efectius. Aquest context pot portar a l'increment de l'intrusisme de persones no qualificades i una disminució de la qualitat dels serveis, perquè la demanda de serveis de seguretat a Catalunya i Espanya ve donada per una imposició normativa.
- La relació directament proporcional que té la seguretat amb els cicles econòmics fa que un període de crisi suposi una amenaça per a la majoria d'àmbits, tant per la caiguda de la demanda com per l'intrusió d'empreses de fora que busquen entrar en mercats nous.
- Hi ha una manca d'encaix entre els estudis universitaris i les necessitats de les empreses del subsector de la seguretat. Cal veure si amb la reforma fruit del Procés de Bolonya les universitats són més àgils per a cobrir noves demandes.

Fortaleses

- La seguretat és un requisit intrínsec en la nostra societat i això fa que, al seu temps, hi hagi una demanda de seguretat en totes les diferents vessants.
- És un sector econòmic molt vinculat a les noves tecnologies i avança amb la recerca i el desenvolupament de nous productes, equips i serveis. Això fa que sigui un sector vinculat a l'economia del coneixement. Un exemple clar és l'àmbit de la biotecnologia.
- La Unió Europea desenvolupa molta normativa de seguretat, d'obligatori compliment per part dels Estats membres i això fa que determinades normatives s'hagin de desenvolupar i complir a nivell d'Espanya i Catalunya.
- La Unió Europea ha mantingut i incrementat el fons per a la recerca i desenvolupament en aquest camp, un dels camps amb major projecció de futur i que alhora poden afrontar amb garanties els centres d'investigació catalans.

Oportunitats

- Arran de l'aplicació de la Llei Òmnibus, els tràmits seran més àgils i en un entorn liberalitzat, els i les professionals tindran més pes en el mercat, donat que es potenciaran les habilitacions i els certificats. El diàleg de la ciutadania amb l'Administració ha de ser més senzill, el que ha de facilitar la creació de noves empreses.
- L'extensió i l'ús de les noves tecnologies en qualsevol àmbit i activitat de la nostra societat implica, alhora, l'aparició de noves amenaces, el que implica una oportunitat que està configurant tot un nou sector com és el de la seguretat informàtica.
- S'està donant una successiva regulació a través de certificacions i autoritzacions als i les professionals i l'acreditació d'empreses que treballen en diferents subsectors com medi ambient, incendis o autoprotecció.
- La manca d'encaix entre els estudis universitaris i les necessitats de les empreses pot representar una oportunitat per al disseny i la creació de nous estudis universitaris.

07 Enllaços d'interès

Organismes internacionals

Comissió Europea - Salut pública

http://ec.europa.eu/health/index_en.htm

Comissió de Medi Ambient, protecció civil

<http://ec.europa.eu/environment/seveso/index.htm>

Society of Fire Protection Engineers

<http://www.sfpe.org/>

European Emergency Number Association - EENA

<http://www.eena.org/view/en/index.html>

Comissió Europea - Sanitat i Consumidors

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.htm

Organismes nacionals

Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo - INSHT

<http://www.insht.es/portal/site/Insht/>

Asociación de Mutuas de Accidentes de Trabajo

<http://www.amat.es/>

Federación de Servicios de Prevención Ajenos

<http://www.aspaprevencion.com/>

Asociación Española de Empresas de Seguridad - AES

<http://www.aesseguridad.es/>

Associació Catalana d'Entitats Preventives Acreditades, APRECAT

<http://aprecat.com/>

ACAES

<http://www.acaes.net/>

Tecnifuego – Aespi

<http://www.tecnifuego-aespi.org/>

Dirección General de Protección Civil y Emergencias

<http://www.proteccioncivil.org/es/index.html>

Esdeveniments internacionals (fires, congressos, etc.)

ORP Congreso Internacional de Prevención de Riesgos Laborales

<http://www.orpconference.org/>

International Congress Combustion and Fire Dynamics

<http://www.cfd2010.unican.es/>

Integra + Seguridad, Feria internacional

<http://www.usecintegra.com/>

Esdeveniments nacionals (fires, congressos, etc.)

Feria SICUR

<http://www.ifema.es/web/ferias/sicur/2010/default.html>

VI edició del Congrés Internacional de Enginyeria de PCI, APICI

<http://www.apici.es/vi-edicion-del-congreso-internacional-de-ingenieria-de-pci/>

Fundación Fuego

<http://www.fundacionfuego.org/cms/>

Portals temàtics internacionals

Organització Mundial de la Salut (OMS)

<http://www.who.int/es/>

Agència Europea per a la Salut i el treball

<http://osha.europa.eu/en>

Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics

<http://echa.europa.eu/>

Agència Europea de Seguretat Alimentària

http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_home.htm

Agència Europea de Seguretat Informàtica i a la Xarxa - ENISA

<http://www.enisa.europa.eu/>

Portals temàtics nacionals

Prevenção Integral

<http://www.prevencionintegral.com>

Prevention World

<http://www.prevention-world.com/>

Agència Catalana de Seguretat Alimentària

<http://www.gencat.cat/salut/acsa/>

Agència Espanyola de Protecció de Dats

<https://www.agpd.es/>

Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició

<http://www.aesan.msps.es/>

Cofinançat per:

